

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravljanje
»Zarja«
v Ljubljani,
Dalmatinova ulica številka 3.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

Proletarci vseh dežel,
združite se!

ZARJA

Socialistično glasilo.

V Ljubljani, v soboto 23. decembra 1922.

Posamezna številka stane 1 Din

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 4 Din mesečno.
Za Nemčijo 5 Din., za drugo inozemstvo in Ameriko 6 Din.

Reklamacije so poštne proste.

Oglasi po dogovoru.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Ne miru — božič boja.

Mir in izveličanje oznanja bron zvonov, iz katerega so še nedavno frčale krogle, granate in nosile smrt med mladi narod, ki je stal v vojnih frontah kapitalizma. Takrat je bron oznanjal s svojim bobnenjem smrt, boj, a danes oznanja zopet mir.

Da, mir! In vendar v življenju ni miru, življenje je boj za življenje, boj proti silam, ki so enako plod drugih sil, ki se hočejo uveljaviti v vse-mirju, na zemlji, v družbi, v državi, občini in rodbini.

Pritajeno in milo pojo zvonovi; nehoti se nam ob tem zvonjenju zbuja mehki čuti, dobrohotnost, upanje in zaupanje, ne da bi vedeli zakaj in kako, če smo le nekoliko vdani sentimentalnosti. Ti čuti so nam opomin in svarilo obenem, povod, da se spominjamo svojega socialnega položaja in vzrokov bednega svojega stanja.

Mir, da, mir! Neznana nam je ta beseda, tujka, bajka, pravljica o zlategem veku, ker nismo imeli vse življenje drugega kakor boj in bedo bedo in boj. V boju in bedi se nahajamo tudi danes. In vendar dela po tovarnah, rudnikih, delavnicah in pisarnah, v gozdih, na poljih in povsod, kjer se vstvarja, roka delovnega ljudstva, ki živi v bedi, ki trpi, pa danes nima ne obleke, ne hrane, ne stanovanja, čeprav ustvarja vse. Te množice potrebujejo miru in izveličanja, te množice potrebujejo medsebojnega miru zato, da skupno bojujejo za svoj obstanek proti kapitalističnemu razredu ki brez usmiljenja izkorišča delovne sloje kakor jih še ni, ki spleta bič za nadaljnje zatiranje proletarijata z največjo drznostjo

in režečim, prezirljivim posmehom na ličih in v okamenem srcu.

Jugoslovanski proletarijat! Mir ti oznanjajo, oznanja ti ga tista družba, ki se veseli svojega blagostanja tudi na božični večer, vse leto, ki živi v izobilju in ne pozna, kaj je skrb za vsakdanje življenje, kako mučno, duhomorno, često obupno je, če človek, ki da vse svoje življenske sile delu, kljub temu hira in umira v bedi in preganjanju. Ob obloženih mizah ni razumevanja za to.

Izveličanja in miru pa hoče in zahteva tudi proletarijat. Hoče, išče pota, pa ga ne najde v veselje onim, ki imajo vsako leto in vse leto božični večer.

Vstani, proletarec! Tudi tebi kliče zvon iz brona, kakor ti je klical v vojni smrt, mir in izveličanje! Tudi ti hrepeniš po sreči, tudi ti si član človeške družbe in imaš pravico do miru in izveličanja, a priboriti si ga moraš sam. Dovelj si velik, dovelj krepak; ojunači se, zberi svoje sile ter se postavi ne le v bran, ampak strnjeno falango ofenzive — za svoje pravice, ki ti jih danes jemlje gosposdujoča družba.

Kadar nastopiš ti, jugoslovanski proletarijat, obenem s svetovnim proletarijatom kot enotna razredna bojna črta, tedaj bo tudi tebi pel bron zvon miru in izveličanje v razrednem boju, dočim poje danes tvojim sovražnikom, ker si ti brez moči, brez volje in brez pravega razumevanja svojega položaja. Proletarski božič je opomin, je klic po združitvi, klic po formiranju razrednega boja.

Zato le zvoni, zvon božični! Kliči!

Iz krize v kaos.

Pašič je sestavil na podlagi krajevega poverila volilno vladno, opustivši dosedanje koalicio z demokratsko stranko. Tako je končala vladna kriza, ki je izbruhnila le iz strankarsko-političnih razlogov, ne upoštevaje eminentnih državnih političnih in gospodarskih interesov. Sedanje krize niso povzročile programatične, niti taktične razlike koaliranih strank o reševanju državnih vprašanj. Sedanja kriza je nastopila po predhodnem dogovoru med Pašičem in Pribičevićem.

Zagrebski kongres je razdvojil demokratsko stranko v pogledu dosege sporazuma med Hrvati in Srbi. Dočim je Davidovič odkrito in brez maske zastopal sporazum in s tem izpremembo strankine taktike, je branil Pribičević dosedanje strankino pot in skušal seveda dobiti v stranki in parlamentarnem klubu večino zase.

V tem boju, v boju proti opoziciji v lastnem klubu je iskal Pribičević opore v radikalskih vrstah, hoteč na ta način eliminirati v stranki in v jav-

nosti vpliv Davidoviča in njegovih pristašev.

Onemogočiti Davidoviču vsakršno aktivno udejstvovanje je postalo tem bolj nujno in za Pribičevićevo frakcijo važno in neodložljivo, ko je hrvatski blok javno izrekel Davidoviču svoje zaupanje in se je odpravil v Beograd. — Preprečiti blokašem pot v Beograd, onemogočiti Davidovičemu stremljenju vsak razmah, zato se je Pribičević strinjal s tem, da se z vladno krizo razbistri in razčisti politični položaj.

Čisto drugače in za svojo stranko pravilno pa je kalkuliral Pašič. Dobro vedoč, da je z vladno krizo zaprt pot blokašem, izključeno vsako ojačenje Davidovičeve pozicije, na drugi strani pa neutajljiva delitev demokratske stranke, je izposloval od kralja poverilo, da sestavi sam z le radikalno stranko novo vladno in iztisne s tem iz vlade vse demokrate.

To svojo nakano je mogel izvesti Pašič tem lažje, ker je bil Davidovič v tej krizi popolnoma pasiven, ne hoteč izrabiti ugodne prilike, da zbere okolo sebe vse one, ki streme za odkritim sporazumom s Hrvati in odbravajo zaključke zagrebškega kongresa. — Davidovič je dopustil, da je Pašič zato demokratsko stranko opeharil in dosegel svojo namero: da bo radikalna stranka sama vodila „svobodne“ volitve.

Jasno je zopet ob tej krizi, da igrajo strankarski oziri v našem parlamentarnem življenju pri obeh najmočnejših parlamentarnih skupinah glavno in edino vlogo. — V razpravi sta bila uradniški zakon, invalidski zakon, skratka naš beograjski parlament je baš pričeval razmotrivati temeljna državna vprašanja, ki bi prispevala h konsolidaciji razmer in izboljšanju notranjega in zunanega položaja. — Toda strankarskim interesom na ljubo so opustili demokrati in radikali resno, tudi za buržoazni red

važno delo, pa vrgli državo v krizo, ki ji mora slediti ravno vsled tega brezpogojno največji kaos.

Po tej izgubljeni, sicer dobro in premeteno premišljeni, pa slabo izvojevani bitki iščejo seveda Pribičevići pristaši krivce v zajedničarskih vrstah. V vrstah onih, ki so vsaj poizkusili globlje razmotrivati vzroke propadanja našega gospodarstva, vzroke, zakaj nastaja vedno večji prepad med posameznimi plemeni SHS države. Ker so uvideli Davidovičevi ljudje, da je radikalom odklanjanje sporazuma s Hrvati princip, ne pa taktika, so se uprli in Pašič je sedaj jasno pokazal, da gradi državo na nadvlado srbske plutokracije, ne pa na enakopravnost naroda po vseh pokrajinah. To nadvlado je maskiral Pašič le še s kolonijalnimi ministri, kar ironizirajo sedaj Pribičevići, ki so to sami najbolj zagrešili in omogočili.

Skupščina je postala delanezmožna, ker je prenehalo prijateljstvo med radikali in demokrati tisti hip, ko so morali demokrati zapustiti svoje portfelje. — In absolutizem, ki je v naši državi že običaj, odreja nove volitve, dotlej pa prepušča državo negotovosti, propadanju in razkrajanju.

Za razredni proletarijat so nove volitve dobrodošle. Postale so nujne že takrat, ko je nasilje razveljavilo komunistične mandate. Narodovi volji pa se bo morala pokoriti vbodoče tudi buržoazija, ki je s svojim dosedanjim početjem delala le proti interesom proletarijata. Iz bodočih skupščinskih volitev bo nedvomno izšel proletarijat močnejši in enotnejši, ki bo sposoben prevzeti boj proti buržoazni vladni in buržoaznemu sistemu.

Delavski poslanci so bili nasilno vrženi iz parlamenta ob soglasju demokratov, sedaj so vrženi na cesto demokrati sami. Tak sistem ni demokracija; nasilje je njegova edina gorilna sila! Zato boj temu sistemu!

Kdaj skličete ljubljanski občinski svet?

V Beogradu imamo novo vladno. To je bistvena izprememba od takrat, ko so se vršile priprave na ljubljanske volitve ter so se izvršile tako kakor so se edino mogle izvršiti po vsem nasilstvu, ki se je izvršilo nad Ljubljano, njenim občinskim svetom in njenimi volilci.

Vložen je ugovor proti ljubljanskim volitvam, ki je z ozirom na razmerje števila glasov popolnoma neutemeljen. Zakonitega razloga torej ni, da bi se občinske volitve razveljavile ali pa zavlačevalo konstituiranje občinskega sveta, ker s tem se le ovira delo v občini, naravnost peha to

Ig. Mihevc:

Mir ljudem na zemlji.

Na sto- in stotisoče ušes dobrih vernikov zvenijo v božjih hramih pri polnočnici besede „Mir ljudem na zemlji“ in gloria se poje na čast rojstva odrešenika.

Pobožna srca se tope blagodejnih čustev in misli vernikov so vprte v vsemogočnega, ki ga prosijo za ljubi mir in blagoslov. Doma v skromni sobi v kottičku je pritrjena trioglata deska in papirnati pastirčki kleče pred jaslami, pobožno moleč pred novorojenim kraljem, kraljem sveta in miru. Pod jaslami po primitivni klopi okoli mize pa živahno skačejo brezskrbni otroci in se vsele jaslac in pastirčkov.

Oče in mati sedita ob napol zakurjeni peči; brazde imata po čelu in ličih, ki jima jih je skrb zasekala. Pogovarjata se o lanskem, predlanskem božiču. Oba pa prihajata do

zaključka, da je življenje vsako leto bolj trdo.

Oče se spominja na vojno dobo leta 1915, ko je božični večer ranjen ležal v cesarskem mestu Dunaju v bolnišnici ter pripoveduje ženi, da je za božične praznike dobil od Rdečega križa tudi ogrske cigarete.

Mati pa pripoveduje, da je tisti večer na mrazu čakala pri županu tri ure, preden je dobila pol kilograma moke, iz katere je na sveti večer skuhal nezabeljeni sok za otroke.

„Kaj misliš, ali bo kdaj bolje za nas?“

„Prav gotovo bo!“

„In kdaj bo to?“

„Kadar bomo nehali za druge in pričeli delati za se!“

„In kdaj bo to?“

„Kadar se bo delavno ljudstvo spametovalo, oziroma kadar bo delavno ljudstvo znalo gledati okolo sebe.“

„Kako, kaj misliš s tem povedati?“

„Draga! Ali ne vidiš, kako švigajo avtomobili in v njih sede dame in možje zaviti v bogato kužuhovino, in to so ljudje, ki ne vedo, kaj je trpljenje, kaj je delo in kaj so žuljave roke!“

„Ah, to bo pa treba še veliko bojev?“

„Da, da, do končnega cilja je še daleč!“

„Do kakšnega cilja?“

„Do cilja pravičnosti in svobode, do porušanja današnjega krivičnega reda in ljubega miru.“

„Hm, vsaj ni več vojne, in Bog jo ne daj zopet!“

„Se je vojna, še, ne sicer pri nas, pa je drugod; šele par tednov je, od kar so utihnili turški in grški topovi, in rane prizadetih se niso še posušile, še krvave.“

„No, vsaj so sklenili mir, vsaj imajo mirovno konferenco, na kateri so se poravnali?“

„Draga moja, prav mirovne konference povzročajo vojne, mirovne

konference so predpriprava za vojno. Le pomisli, koliko je bilo že teh konferenc, na katere pošilja internacionalni kapitalizem svoje najbolj prefrigane diplomate, da se tam medsebojno prerekajo, kako bo kapitalizem te države priščipnil in delavno ljudstvo izšel.“

Otroci okoli mize zapoje božičnico, mizar Jernej pa vstane od peči, se obrne proti ženi in pravi:

„Boljši časi bili bi, ko bi zavednejši bili mi.“

„Nekdo trka, Jernej!“

„Naprej!“

Vrata se odpro in sluga njegovega delodajalca vstopi in pravi:

„K polnočnici grem; gospod mi je naročil, ko že grem mimo Vas, naj Vam povem, da Vam po praznikih ni treba priti na delo, ker ga primanjkuje.“ Žena in mož sta se nemo ogledala, opravila sta se in šla k polnočnici, kjer pojo gospodu zahvalno pesem.

belo Ljubljano namenoma v bedo in razmere, kakršnih Ljubljana ni vajena in jih tudi ne mara. Ljubljanski volilci imajo pravico zahtevati, da se z njimi ravna vsaj enako kakor z drugimi državljani. Če so izvolili občinski svet po svoji volji, treba, da ta občinski svet tudi neovirana prevzame po volilcih mu poverjene občinske posle.

Tu ne drži noben izgovor, češ, da so v občinskem svetu avtonomisti ali komunisti ali ta ali ona oseba, ker je, žal, tudi ljubljanska občina pod nadzorstvom oblasti, brez katere občina ne more ničesar odločilnega storiti niti v svojem krogu. Vrhutega sta pa politično naziranje in občinska uprava dve stvari. Občinska uprava se mora danes gibati v okviru zakonodaje, ki jo je sklenila sedanja buržoazna kapitalistična družba. Nasprotno je pa smešno, če misli ta ali oni veljak, da se da z zakoni prepričati tudi politično prepričanje ali svetovno naziranje te ali one skupine v družbi. Smešno, trinoško, naivno je mnenje vseh tistih političarjev in uradnikov, ki mislijo, da bodo na tak način zatrli ideje in nova svetovna naziranja, med katere spada v prvi vrsti razredni boj proletarijata.

Zadnje občinske volitve nas živo spominjajo na občinske volitve v Ljubljani pred vojno. Takrat je bil sedanji pokrajinski namestnik ponovno izvoljen za ljubljanskega župana. Dunajska vlada ga ni hotela potrditi.

K celjskemu strankinemu zboru.

Čitali smo dnevni red strankinega zbora, ki ga skliče pokrajinski načelstvo SSJ. Važen je dnevni red in težek, pretežek, zaradi tega ker stranka boleha na desorganizaciji ter bo končno vendarle najvažnejše vprašanje tega kongresa vprašanje organizacije.

Zločinsko razbijanje organizacije, ki se je gojilo minulo leto, ima težke posledice in neumornega dela, velikega samozatajevanja bo treba, če se hoče zopet izvesti konsolidacija politične organizacije razrednozavednega proletarijata v Sloveniji.

Zavožena proletarska organizacija se pa ne da spraviti v tir z diktatom. Ako poročevalec Brnot, Peter ali Pavel udriha po tej ali oni osebi, po tej ali oni taktiki, ponavlja na kongresu vse tiste neumnosti, ki jih je prinašal vse leto „Naprej“ ali kdo drugi, se s tem ne ustvarja podlaga za združenje proletarijata. Klofut na desno in levo kongres ne potrebuje in mu tudi nič ne bodo koristile. Delo za konsolidacijo organizacije je drugačno. Delo za konsolidacijo pokreta obstoji v tem, da vsi zavedni zastopniki proletarijata pridejo na konferenco, si v lice povedo, ne „Naprejeve“ traparije, ampak platformo, na kateri je mogoče enotno delo. Na noben način ne gre, da bi se za kulisami sklepale koncesije in protikoncesije ter se potem skušalo drugega pogodnika opehariti na tak ali onak način ter korumpirati z različnimi koncesijami.

Pred volitvami v narodno skupščino.

To, kar smo napovedovali že dalje časa se je zgodilo. Radikalna stranka je toliko časa sukala in vrtila belgrajsko politiko, da je prišlo do vladne krize ter se pri tem sama otesla svojega najjačjšega zaveznika demokratov, ki so sicer radi plesali na melodijo Pašičeve in Protičeve piščalke.

Pašič se je oddalnil. Bog ne daj, vsaj Pašič ni zakrivil vladne krize! Ne, ne! Krizo so zakrivil demokrati, ker so se prepirali med seboj. Kriza je pa združila radikalce, ki so si bili med seboj že tudi precej v laseh, da so proklamirali premirje v svojih vrstah ter se pričeno pripravljati na volilni boj.

Kako se vrše volitve v Srbiji in na Hrvaškem, smo čitali že pred vojno. Zaraditega se ne bomo čudili, če bo srbska kapitalistična radikalna buržoazija izvajala volitve ob terorju, ob podkupovanju in z demagogijo o protisrbskem razpoloženju v „kolonijah“.

Ljubljansko volilstvo je bilo pripravljeno zastaviti vse sile proti terorizmu dunajske vlade ter se je vdalo šele na to, ko je g. Hribar sam odklonil pod pristiskom vlade županstvo ter izposloval, da je postal ljubljanski župan dr. Iv. Tavčar.

Sedaj je pokrajinski namestnik isti g. Hribar, ki se je takrat nahajal v boju z dunajsko vlado za avtonomno Ljubljano. Kako nastopa sedaj ta Hribar? Ali priznava avtonomijo Ljubljane? Ali se zaveda, da je pred zakonom volja volilcev svetjša kakor volja režimovcev? In če se tega zaveda, ali spoštuje tudi to načelo?

Avtonomija Ljubljane in volja volilcev je sedaj prav tako sakrosanktna kakor je bila takrat, ko je avstrijska vlada terorizirala njega in ljubljanske volilce. Ali hoče gospod namestnik sedaj meriti z istim merilom, kakor je merila dunajska vlada?

Če je bilo to takrat krivica, je danes še večja, ker živimo v svoji državi. Pokrajinski namestnik stori prav in logično svoji lastni izkušnji, če čimprej reši ugovor zajedničarja Habiča ter priporoča volitev v odobrenje.

V vsakem drugem slučaju ravna nelogično, nedemokratično in nesoglasno s svojimi načeli pred vojno.

Ne moralno, ne po zakonu ni vlada opravičena ovirati delo ljubljanskega občinskega sveta. Zato naj ga takoj skliče!

Dela je dovelj v občini!

kapitalističnih strank nimamo ničesar pričakovati. Svoboda in demokracija je v njihovih ustih psovka, to nam dokazuje zgodovina minulih štirih let, ko se senčimo v blaženi milosti te svobodoljubne in demokracijske buržoazije. Proletariat se mora v tej nazadnjaški in konservativni državi, ki hoče postati vojni avtomat, resno vprašati, kaj hoče sam. Ali hoče ostati še dalje razcepljen? Ali hoče še dalje živeti od milosti režima? Ali ni toliko proletarske zavesti v njem, da bi zagnal od sebe tiste osebnosti, tisto dlakopstvo in tisto medsebojno nezaupanje, ki ga že nad tri leta tlačijo k tlom? Ali nima ta proletariat popolnoma enake politične in socialne interese?

Nedvomno ima tudi proletariat Jugoslavije skupen interes, ta je razredni boj. Kako bi bilo mogoče, da je bivši režim ropal delavstvu njegove pravice, če bi bil proletariat v državi složen in v stanu braniti vse ono, kar si je priboril ob prevratu in kmalu po njem? Kdor ima kaj socialnega in razrednega čuta v svojem srcu in v svoji glavi, mora priznati, da je krivda v delavskih vrstah, ker so se dale zavesti v razkol v veselje jugoslovanske kapitalistične buržoazije.

Stopamo v volilni boj za narodno skupščino. Nov volilni red imamo. In buržoazija se pripravlja, da zasede parlament odstotno v večjem številu kakor se je zgodilo to pri volitvah v konstituantu. Ali se pripravljamo tudi mi?

Dve važni ankete.

Predpretečeni teden sta bili pri pokrajinski upravi v Ljubljani dve za delavstvo, delovne sloje važni ankete. Prva anketa, kateri je predsedoval pokrajinski namestnik, je razpravljala o tem, če in v koliko je v danih razmerah možno, da se ugodni zahtevam hišnih posestnikov po zvišanju najemnine. — Umevno je, da sta si stala nasproti dva nezdružljiva diametralno različna interesa. Interes hišnih posestnikov, da se zakonita omejitev svobodnega razpolaganja s privatno lastnino ukine, vsaj pa, da se stanarina izpremenjenim razmeram primerno zviša, ker so se gospodarske razmere najemnikov, to je, uradništva in delavstva izza zadnje zakonite ureditve najemščin znatno poslabšale, nikakor pa ne poboljšale in gospodarski račun teh slojev ne prenese nobenega povišanja najemnine.

Hišni posestniki so dokazovali upravičenost zahteve po zvišanju stanarine s tem, da hišni gospodarji iz dohodkov, ki jih donaja hiša, ne morejo zmagovati niti najmanjših popravil; sklicevali so se na one uradnike, male obrtnike, ki imajo lastne strehe, češ, od kod naj vzamejo ti ljudje sredstev, da prekrijejo strehe, prebelijo ospredje, osnažijo stanovanja itd. — Hišni posestniki so se poslužili v tem slučaju onih, ki so med hišnimi lastniki izjema, kajti, sto in stokrat je več onih, ki so trgovci, tovarnarji, gostilničarji in hišni posestniki, kakor onih, ki so sodni oficiali, davčni adjunkti, uradniki, delavci in hišni posestniki. — Ministrstvo za socialno politiko skuša tudi tokrat izravnati in zblížiti oba nasprotna interese.

Za socialistično delavstvo je jasno, da tak način reševanja stanovanjskega vprašanja ni primeren; s takimi kapljicami se ne reši ljudi, družine vagonov, vlažnih beznic in boleznih. Težnja hišnih lastnikov gre za tem, da jim donajajo hiše, to je vloženi kapital, obresti, poleg tega pa, da najemniki z lastnimi sredstvi vzdržujejo hiše. Obenem pa pozabljajo, da rase s padanjem valute skokoma tudi vrednost hiš. Vrednost tudi takih in tistih hiš, ki so že davno amortizirane. — Skratka, hišni lastniki zastopajo svoje lastninske pravice tako, da naj bi najemnik plačeval investicije, ki seveda dvigajo vrednost hiše.

Kdor pozna današnje stanovanjske prilike, ve, da so že davno minili časi, ko je hišni lastnik skrbel za redna popravila v stanovanjih in hišah. — Dasi je ta postavka vestno

Prav dobro se zavedamo, da volitve v narodno skupščino ne prinese rešitve socialnega vprašanja. Vsekakor pa je naša naloga, da se kot politična stranka udeležimo volitev ter skušamo pridobiti čimvečji vpliv tam, kjer se sklepajo zakoni proti nam, kjer se kuje naša usoda, na naše stroške. S kritičnim očesom hočemo pogledati v zakonodajni laboratorij kapitalistične zakonodaje. In ker bo volilni boj ljut, neobziren, v zaščiti zakona o zaščiti države in politične avtokracije radikalne stranke, je dolžnost proletarijata, da pošče pota, po katerih mu bo mogoče prizadejati režimu čimvečji udarec. **Ta pot je pa edino zblížanje razrednozavednega proletarijata Jugoslavije. Volitev v narodno skupščino ni namen, namen je skupni boj jugoslovanskega proletarijata, ki je potreben in mogoč, čim zmagava vrstah proletarijata načelnost razrednega boja na vsej črti.**

Povod razkolu v proletarskih vrstah niso bila toliko načela kakor taktična vprašanja. Ako že to ne velja popolnoma o voditeljih proletarskega gibanja, velja pa prav gotovo o proletarijatu, ki se prav dobro zaveda, kaj se je zagrešilo, kaj zamudilo zaradi nesrečnega razkola.

Volilna kampanja je ugodna prilika, da otvori razrednozavedni proletariat enotno fronto v boju proti svojemu sovražniku in v boju samem je tudi sporazum v taktičnih vprašanjih lažji kakor pri teoretičnih vprašanjih.

vračunjena v najemnino, ki jo plačuje najemnik. Sedaj pa skušajo hišni lastniki razširiti svoje pravice tako daleč, da naj najemnik nosi tudi vse izredne izdatke, zvezane s hišo, do čim naj bo hišni lastnik izključno deležen prirastka na vrednosti, ki jo dobi hiša po izrednem, preko običaja izvršenem popravilu.

Socialistično delavstvo bo moralo zato zahtevati, da se osnuje fond, iz katerega naj se krijejo ti izredni s popravilom hiš zvezani izdatki. — Sredstva tega fonda pa naj ne plačuje le gospodarsko najsižbejši človek, marveč, fond naj črpa svoje moči iz onih slojev, ki so plačila zmožni. Hišni lastnik ne bi bil potem več neomejen lastnik, marveč bi postal ta fond zaenkrat po svojem, k popravilu pripevanem delu solastnik dotične hiše.

Poglejmo samo na investicije Trboveljske premogokopne družbe. Deželna vlada je dovolila Trboveljski družbi, da je zvišala premogovne cene. Povišanje je bilo namenjeno za investicije, za tehnično izpopolnitev podjetja. To tehnično izpopolnitev je plačal konsument, delnice pa je dobil in prodajal lastnik. Imetje družbe so torej povečali konsumenti.

Druga anketa je bila posvečena vprašanju o dopotovanju inozemskih delavcev. Po zakonu o zaščiti delavcev daje za dopotovanje inozemskih delavcev posebna dovoljenja ministrstvo za socialno politiko, ki jih izdaja po zaslišanju pristojnih faktorjev. Dasi je „Zarja“ o tem vprašanju že pisala, je vendar nujno in umestno, da iznova poudari naše stališče.

Industriji so z vso silo začeli napadati to, z zakonom o zaščiti delavcev uvedeno določilo, češ, da trpi zaradi nje razvoj industrije. — Podjetniki pa so pozabili — seveda vedé — eno: razvoja industrije ne ovirajo nič manj veljavna določila, da si vsako prošnjo za dopotovanje inozemskih delavcev prej do dobra in od vseh strani ogledajo politična in policijska oblastva. Pa, to je za podjetnike v redu, ni pa v redu to, da eksistirajo zaščitne mere proti temu, da bi potiskali podjetniki z inozemsko konkurenco potem importiranih delavcev običajne mezde navzdol.

Socialistično delavstvo zahteva, da se v vseh zadevah, ki se tičejo dopotovanja inozemskih delavcev, zaslišijo vselej in v prvi vrsti strokovne organizacije. — Strokovne organizacije poznajo delovni trg v državi, obenem pa vedo najbolje, kje žuli čelvelj delavca. Vsaka drugačna rešitev tega vprašanja utegne trpeti pod subjektivnimi vidiki kapitalistov.

POLITIČNI PREGLED.

Nova belgrajska vlada. Nikola Pašić, predsednik; Miša Trifunović, prosveta; Milorad Vujičić, notranje stvari; dr. Momčilo Ničić, zunanje stvari; dr. Valizar Janković, promet; dr. Cara Marković, pravosodje; general Petar Pešić, vojska in mornarica; Ninko Perić, socialna politika; dr. Milan Srskić, šume in rude; Stojadinović, finance; Velja Vukičević, pošta in brzojav; Nikola Uzunović, javna dela; Slavko Miletić, narodno zdravje; Krsta Miletić, agrarna reforma; Ljuba Jovanović, za vere; Marko Trifković, izenačenje zakonov. Dr. Županić in dr. Supilo sta ministra brez portfelja. — Dve ministrstvi sta nezasedeni; namesto teh sta oba kolonialna ministra.

Nova belgrajska vlada se baje ne počuti dobro. Pašić je izbral svoje kompare, sedaj se pa kujajo tisti, ki so v vladi in tisti, ki so mislili, da postanejo ministri. Protiču ni všeč, da so njegovi ljudje v vladi, drugim ni všeč, da je Županić postal minister. Kmalu bomo imeli zopet krizo in do takrat se bodo že začele sline cediti: tej ali oni stranki do naslova ministerialna.

Prvo spoznanje. Finančni minister Stojadinović je povedal veliko senzacijo: radikalno-demokratska vlada je zavozila SHS-arske finance. — Mi imamo še drugo spoznanje: SHS-arskih financ, tudi radikali ne bodo izboljšali in ne rešili. — Bankrotni smo, omajani so vsi temelji.

Plavšič, pomočnik demokratskega finančnega ministra Kumanudića je podal demisijo, zapustil našemu gospodarstvu neporavnan račun, pa se posvetil zopet bančnim poslom. Demokrati naj sedaj priznajo, da je bila njihova finančna državna politika en sam velik „plavš“. Voz državni pa se pogreza vedno globlje, Stojadinović postavlja nove principe na razdrapano, gnila naša gospodarstva.

Samostojni kmetje niso stopili v Pašičevo vlado, pa tudi kočevske železnice ne bodo gradili. Sicer v njihovi stranki vse zdravo in zadovoljno.

Zajedničarji v Ljubljani se sedaj, ko imamo v Belgradu novo vlado, obnašajo jako sumljivo. Dobrodošel jim je kolonialni minister dr. N. Županić in predsednik Pašić. Oba sta korenjaka, oba vesta, kaj hočeta ter bosta potegnili državo iz kaosa. Skoro da jim je žal, da so sedaj nekaj tednov pred ljubljansko občinsko volitvijo peli tako slavo zagrebški resoluciji, ker se je sedaj politika v Belgradu tako nerodno zasukala, da bo treba o resoluciji — molčati ter iskati stikov z novimi režimovci izven okvirja resolucije. Če se motimo je prav, toda med vrsticami slovenskega časopisja čitamo tak meškulca. Ne verujemo, da bi bila zgolj škodoželjnost do demokratov povzročila ta — preobrat.

Iz proglasa demokratskega poslanskega kluba: Radikalna stranka je v namenu, da dobi oblast v svoje

roke, zaradi strankarskih ciljev onemogočila rešitev najvažnejših vprašanj, od kojih je odvisen razvoj države itd. itd. ... Dostavljamo še enkrat: Pribečević-Zerjavova grupa je iz istih razlogov zahtevala demisijo.

Demokrati v opoziciji! tako vzklika „Jutro“. Naj še prilično pove: so li demokrati v opoziciji zato, ker so na opozicijski kruh obsodeni ali pa delajo opozicijo zato, da bi prišli zopet v vlado.

Delavski dom v Pulju so požgali fašisti, ker je policija našla v njem nekaj bomb(?). Tako pravijo italijanska poročila, ki so komunistom sovražna — V nedeljo so fašisti tudi v Turinu navalili na Delavsko zbornico. Komunisti so se postavili v bran. Nekaj oseb je bilo mrtvih in poslanec Pagelli ranjen.

Češkoslovaški poslanik v Belgradu je umrl v Pragi po težki operaciji. Anton Kalina je prišel kmalu po prevratu kot poslanik v Belgrad.

Umor predsednika poljske republike. Dne 16. t. m. je ustrelil predsednika poljske republike Narutowicza neki kritik umetnosti Evgen Niewadowski. Ko je predsednik obiskal umetniško razstavo, ga je napadalec štirikrat ustrelil izza hrbita. Narutowicz se je zgrudil in v nekaj minutah izdihnil. Narutowicz je bil inženier, profesor, sodeloval je že kot minister dela v kabinetih Grabskega Witosia in Ponikowskega. Za ministromanja Sliwinskega in Novaka je bil minister za zunanje stvari. Pokojnik je bil miroljuben, preprost, strokovnjak v svoji vedi, toda ne izreden politik. Pri volitvi predsednika je zmagal šele v peti volitvi, ker Pilsudski ni hotel prevzeti izvolitve zaradi medsebojnih strankarskih bojov v državi. Poljski nacionalisti so bili odločni nasprotniki Narutowicza, ker je bil židovskega pokolenja. Od tod tudi izvira najbrže atentat. Za poljske razmere je Narutovič pač bil na mestu, ker ni bil nikdar strasten strankar, marveč spravljiva narava. Pilsudski se je odtegnil predsedništvu z namenom, da bi organiziral dobro vojsko. Poljska je že tisoč let država večnih sporov in največje reakcije.

Za predsednika poljske republike je izvoljen Stanisław Woiciechowski.

Amerika za pomoč Evropi. Zedinjene države so se jele interesirati za Nemčijo in ostalo Evropo. S svojim gospodarskim vplivom pritiska na Anglijo in Francijo, češ, da je treba imeti obzira na gospodarski položaj v Nemčiji. Anglija je že prej silila na to, sedaj se pa podaja tudi Francija, tako, da utegne Nemčija dobiti v kratkem večje tujezemske posojilo. In tako nalaga antantni kapitalizem svoje bogastvo v nadaljnje izkoriščanje Evrope. Dokler pojde!

Orientska konferenca še traja. Hvala neskončni modrosti diplomatov, ki znajo moževati kakor kadi v indijskih bajkah.

strske kandidate. Tečaj bi seveda moral trajati vsaj 4 tedne, ker bi bili gojenci vsi že precej priletni in postarni in bi torej težko razumeli Puceljev nazorni nauk.

Narodni socialisti, temelj zajedničarjev, so že držali za kljuko, da vstopijo v vlado. Njihovo uradno glasilo Narod je namreč poročalo, da je ministrska zarja že obsevala Rybafevo, torej narodnih socialistov generalovo glavo. — Oj principi, oj načela!

Z novim režimom se je izmenjalo v ministrstvih tam doli v Belgradu tudi režimsko uradništvo. Sodrugi, ki se je mudil prav tiste dni v Belgradu je imel v soboto opravka pri nekem načelniku. Ko je prišel ponovno v pondeljek, je dobil pri isti mizi že novo osebnost, ki je uradovala naprej. — Životopisa, uporabljivosti obeh seveda ni mogel ugotoviti.

V uradništvu Naroda se bo preselil zopet Fran Govekar. Narod nam je namreč dolžan še osem životopisov in življenjepisov. Teh pa ne zna nihče tako lepo pisati, kot ravno naš Govekar. — Svet še ne ve, kje je tekla zibika dr. Periču, min. za soc. politiko, svet še ne ve, v kateri stroki sta veččaka poštni in šumski minister; torej, g. Govekar razjasnite temo, ki tare nas uboge!

Uradniški zakon. Demokrati bodo krošnjari med uradništvom, da bi oni brezpogojno rešili uradniško vprašanje, da pa so jim sedaj radikalni to onemogočili. Da ne bo slepomišljenja in ne varanja težko prizadete uradništva, pribijamo za danes: Vlada kriza je izbruhnila ob soglasnosti demokratov in Pašić je podal demisijo kabineta s sporazumom z dmokrati — kot reklamo za volitve!

Trinajsta plača. Meščansko časopisje je pisalo ta teden o trinajsti plači, ki naj jo dobe državni nameščenci. Opuščamo za enkrat vsako debato. Boda uradništva in njihovih družin je preveliko, pomanjkanje prehudo, da bi pogrevali to zadevo. Škandal, kulturni škandal pa je, da se z uradniško bedo norčujejo site, presite duše, pa z uradniško bedo maskirajo svoje strankarske intrige in lopovščine. Uradništvo bo moralo zavzeti k temu početju, k temu izigravanju brez odloga svoje končno stališče in vreči raz sebe pridevek državotvorne elementa, ki ga jim suflirajo baš oni, ki špekulirajo z uradnikovo revščino. Demokrati, radikali grade državo na bajonete, ne na moderni upravni aparat. Proti temu nasilju pa bodo morali stopiti tudi uradniki v enotno fronto proletarijata. Pa, naj uradniki nikar ne mislijo, da so te vrstice napisane za agitacijo. V razmišljanje in opozorilo so napisane. Naj uradništvo ne pozabi, da si kmet, seljak ne želi uradnika, ne želi davkarjev, glasove teh ljudi pa love demokrati, iščejo radikali. — In, politika vseh teh je usmerjena samo za to, da dobe te glasove zase, da dobe politično moč zase.

Pritožba zoper občinske volitve ljubljanske še sedaj ni rešena. Pritožba je vložena iz gole nagajivosti in stvarno ni utemeljena. Ker je pokrajinska uprava kljub temu ne reši je jasno, da ima pokrajinska uprava namen zavlačevati konstituiranje ljubljanskega občinskega sveta. Zato je pa pokrajinska uprava odgovorna za vso škodo, ki izvira ljubljanski občini iz tega, ker nima redne uprave.

Pritožitelj Habič. Ta je pravo nezakonsko dete. Branijo se ga mladini, branijo se ga stari — rekte — zajedničarji. — Dobro bi pa le bilo, če bi se ugotovilo, kdo je njegov oče. — No ja, kar kdo hoče, to pa stori, če...

V časih -ičev bo porasel tudi vpliv Šusteršičev. — Čudno, da so nanj ob sestavi vlade čisto pozabili.

Volitev v Pokojniški zavod za nameščence se bo vršila dne 5. februarja 1923. Imeniki volilcev so razporejeni od 19. decembra 1922 do 2. januarja 1923. Reklamacije so dopustne do včetega 2. januarja 1923. Kandidatne liste je treba vložiti do 2. januarja 1923 do 10. ure dopoldne.

Obrtna nadzornišstva (Inšpekcija rada). Dne 25. avgusta je izdal dr. Zerjav, bivši minister za socialno politiko naredbo, s katero odreja v Jugoslaviji deset obrtnih nadzorništev. V Sloveniji je s to naredbo odpravljeno obrtno nadzornišstvo v Celju. Sedeži obrtnih nadzorništev so: Ljubljana, Maribor, Zagreb, Osijek, Banjaluka, Sarajevo, Split, Niš, Belgrad in Novi Sad. Naredba je stopila v veljavo deset dni po objavi; to je 19. decembra 1922.

Vevške papirnice. V zadnjih tednih je izbruhnila v papirniški industriji hud boj med tu- in imozemskim kapitalom. Naši papirniški baroni so postavili namreč devizo: Monopol na papirnem trgu jugoslovanskem. Avstrijski papirničarji pa — ovirani doma po nemški konkurenci — so vrgli svoje blago na jugoslovanska tržišča in sicer ceneje, kar jeseveda vabljivo za vse, ki papir kupujejo in z njim kupčujejo. V ta boj, bojevan med kapitalisti, so seveda potegnili takoj delavstvo, navezano na dnevno mezdo in Vevške papirnice bodo odpustile tekom decembra do 200 ljudi, pa bodo čakale, da bodo vsi faktorji omogočili našim papirnim baronom monopolno stališče na jugoslovanskem tržišču. Znova pa je za delavstvo jasno: kapitalist rabi delavce dotlej, dokler ima od njega dobiček. Dobičekov pa kapitalist z delavcem ni in ne bo delil. — O stvari pa bomo še pisali.

Volilni imeniki za volitve v Pokojniški zavod so razporejeni od 8. do 20. ure v uradnih prostorih Pokojniškega zavoda za nameščence v Ljubljani. Zasebni nameščenci, pogledite in prepričajte se, če ste v imeniku! Da se ne bo zgodilo nobenemu zasebnemu nameščencu tako, kot se je pripetilo najvnetejšemu agitatorju zajedničarjev, da jih končno sam ni mogel voliti, ker ni bil v volilnem imeniku!

Za finančni odbor in kulturnega zgodovinarja. Ljubljanski obrtnik, čestitljiv mož, je rabil za svojo obrt pismenega človeka. Na oglas v časopisju je dobil nič več in nič manj kot 165 pismenih in skoro toliko ustmenih in telefoničnih ponudb. Najnižji kompetent je bil uradnik osmega činovnega razreda. — Gospod obrtnik je izbral seveda iz vrst akademsko naobraženih kompetentov.

Invalidi in njih položaj. Štiri polna leta se že invalidi bore za svoje pravice brez pozitivnih uspehov. Invalidski zastopniki in njih organizacije so intervenirali na vseh mestih, ter odbor „stotine invalidov“ v Belgradu je celo na najvišjem mestu zaprosil za nujno rešitev invalidskega vprašanja. Invalidski zakon je izdelan in je bil sprejet tudi od „Udruženja ratnih invalida Jugoslavije“. Radikalnodemokratska vlada je imela vedno polna usta obljub za invalide, ki jih je kar deževalo iz Belgrada. Torej domala štiri leta Pribečević-Pašičevega režima, kjer so imeli vso moč v svojih rokah, niso mogli izvršiti tega socialnega čina, da bi bil invalidni zakon končno in definitivno rešen. Pač pa so gospodje z naglico rešili druge zakone, na primer „zakon o zaščiti države“, kredit za armado itd. Za invalide seveda nemajo para! — Demokrati vale krivdo na radikale in obratno — krivda je na na obeh straneh. Naj sedaj radikalna vlada pokaže, če ima zmisel in resno voljo za najbednejše med bednimi! Ne sme se zgoditi tako kakor je neki vojni invalid na protestnem shodu vojnih invalidov v Ljubljani vskliknil: „Invalidsko vprašanje bo rešeno čez 30 let, ko bomo pomrli!“ — Vsem znancem invalidom, ki imajo upanje v boljšo bodočnost, želim vesele božične praznike in srečnejše novo leto!

F. R., vojni invalid.

Pravilnik o delovnem času. Ministrstvo za socialno politiko je, zamudivši šestmesečni, zakonito predpisani rok, izdelalo pravilnik o delovnem času in sklicalo za torek, 19. decembra 1922 v Belgrad razpravo. Ministrstvo za socialno politiko je izvršilo to na tako hitro roko, da se delavske strokovne organizacije niso mogle izjaviti, staviti svojih predlogov, ker niso dobile osnutka niti na

DNEVNE VESTI.

Iz kaleidoskopa nove vlade Ministra Županić in Supilo sta imenovana za — kolonije. Ta naslov si razlagamo takole: Županić in Supilo sta Pašičeva politična škofa in partibus infidelium — krivovercev — nejevernikov. V Belgradu pa gotovo menijo, da sta ta dva kolonialna ministra — zamorca iz srednje Afrike. — Za kolonialna ministra vlada nima kredita, zato bosta prejela svoj „lon“ iz fonda za brezposelne, ker je to „produktivna“ poraba neizrabljenih delovnih sil z zaslimim delom. — Dr. Niko Županić je postal radikalni minister za slovensko kolonijo, kar radikalni stranki v Sloveniji ne bo nič koristilo. Radikalec pomeni pri nas konservativec. — Dr. Niko Županić, kolonialni minister v Pašičevi vladi, je dobil v „Slovenskem Narodu“ priliznjene biografije. Pozabil je pa pisatelj omeniti, da

je že tudi izdal med vojno dr. Županić zemljevid, ki ni ne posebno velik, pa tudi ne posebno natančen. Na njem so označena samo glavna mesta Srbije, Hrvaške in Slovenije. V Sloveniji so najimenitnejša mesta samo Ljubljana, Maribor in pa vas Griblje v Beli krajini, kjer je Županić doma. Druhih ni na zemljevidu. Zdaj, ko je postal minister, pa lahko ukaže šolam, da uče, najznamenitnejša mesta v Sloveniji so: Ljubljana, Maribor in Griblje.

Razprave naprednega časopisja zadnjih dni so pokazale, da imamo tudi pri nas v Sloveniji precejšnje število kandidatov za ministrske stolčke. Od Hribarja do Kušjeja, od Ravniharja do Gregorina vsi so čakali na Pašičevo brzojavko. Dr. Žerjav in Pucelj bi zato prav storila, če bi sedaj, ko prideta v Slovenijo na počitnice, otvorila tečaj za mini-

vpogled. Tako bo zopet zagledal luč sveta pravilnik, ki bo plod birokratskega razpravljanja, pa v kvar prizadetega delavstva. Kaj bodo strokovne organizacije mirno trpele tako ignoriranje in briskiranje?

Ptuj. Tukajšnje delavsko pevsko društvo „Naprej“ priredi dne 31. decembra Silvestrov večer v gostilni g. Bračko, Panonska ulica (pri pošti) z začetkom ob 7. uri zvečer. Na sporedu je: Godba, petje, ples, šaljiva pošta, itd. Vstopnina za osebo 3 Din. Sodrugi-prijatelje petja opozarjamo že danes na našo prireditev s prošnjo, da nas podpro z obilnim posetom.

Odbor.

Ali je treba? Naša krona se v Curihi zadnjih štirinajst dni pomika vzdržema — navzdol. Posledica tega je, da gredo cene pri nas doma vzdržema — navzgor. Seveda je pri tem opaziti sledečo zanimivost. Ko je krona v Curihi stopala za 20 centi-

mov, so padle čez en teden doma samo za 4, ko pa pade krona v Curihi za 10 centimov, poskočijo cene doma še isti dan za 15 centimov. Zakaj? Zato, ker hoče imeti veletrgovec v vsakem slučaju čezmeren dobiček. Ali je to treba? Da, treba. Pa še nekaj je treba. To je treba tudi vsem ljudem tudi povedati, da spoznajo manire takozvanih „realnih“ trgovcev. Ko jih spoznajo, se jim pa obrne misel na samopomoč. Iščejo in iščejo, dokler ne najdejo — Konsumnega društva. Tu se potem vpišejo kot člani, plačajo delež K 200.—. Ker so pa uvidevni, da je to za trgovanje v današnjih časih, ko stane 1 kg sladkorja K 78.—, na osebo premalo, hranijo, varčujejo in nosijo krone v hranilni oddelek Konsumnega društva, kjer se jim obrestujejo po 6—7 procentov. Tako smo upravičili naslov: „Ali je treba.“ Treba je, da nas tepo, zato da spoznamo pravico in svojo

moč, ki je vtelesena v naših združenjih. Pristopajmo, hranimo in napredujmo! Iz malega raste veliko.

„Pravica“. Kraščanski socialisti (dr. Gosarja skupina) so pričeli izdajati nov tednik „Pravico“.

Iz stranke.

Sodrugi v organizacijo! Naša krajevna organizacija SPJ pričinja sedaj po volitvah novo dobo razvoja in razmaha. Zavedati se moramo, da imamo socialisti v občinskem svetu devet članov, ki bodo z drugimi delavskimi zastopniki delovali v občinskem svetu. V oporo te svoje delegacije v občinskem svetu moramo postaviti tudi krepko krajevno politično organizacijo, ki bo vršila svojo nalogo kot politični faktor in hrbišče občinskega sveta. V kratkem skliče organizacija sestanek, da se posvetuje o vseh aktualnih stvareh. Zaupni-

ke pozivljamo, da nabirajo člane. Pri glase sprejema tudi uprava „Zarje“ pismeno in ustno.

Kupujte in razširjajte:

Bezruč: Šlezke pesmi, vezane Din 10
Suchy: Staroindijske pripovedke 8
Štebi: Demokratizem in žensstvo 1
* : Pogled v novi svet 1
„Naši zapiski“ letno 25
„Kres“ družinski list 40
Vse navedene knjige in revije se dobe v tajništvu „Svobode“ v Ljubljani, Židovska ulica 1. I. nadstropje.

Odgovorni urednik Franc Gogala. — Izdajatelj in lastnik: Konzorcij „Zarje“. — Tiska tiskarna J. Blasnik nasledniki.

Ivan Jax in Sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.

Ustanovljena l. 1867. — Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastonj in franko.

Kolesa iz prvih tovarov: Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Charles Princ

Manufaktura

Ljubljana
Miklošičeva cesta 38.

Gospodinje!

Ali zahtevate pri trgovcu
testenine

„Pekatete“?

So najboljši in najodličnejši izdelek te vrste; zato jih zahtevajte povsod.

Zimska sezona!

Lastni izdelki - - Manufaktura - - Moda - - Konfekcija

Drago Schwab

Ljubljana, Dvorni trg št. 3

priporoča specialno sezonske izdelke, kakor zimske suknje, raglane, modne in športne obleke, usnjene suknjiče in raglane (za avtomobiliste), čepice, zimsko perilo l. t. d. l. t. d.

Izdelava po meri v lastnem modnem salonu.

Primerna darila za Božič

ČEVLJI

ki se dobijo v vseh velikostih in raznih oblikah po znatno znižanih cenah od preproste do najfineše izpeljave pri tvrdki

Ant. Krisper

Mestni trg 23 (nasproti rotovžu)

in sicer otroški od Din 25 — naprej
ženski » » 100 — »
moški » » 140 — »

hišni čevlji in gamaše razne kakovosti po najnižjih cenah.

Kaj si beliš glavo!

kaj bi kupil svojim dragim za Božič
in novo leto; prazna skrb, pojdi k

JOSIP PETELINC-U

LJUBLJANA, Sv. Petra nasip šte. 7.

Tam dobiš vse, kar je koristnega za dom in obrt.
Pribljubljene in povsod zahtevane šivalne stroje
„GRITZNER“ v veliki izbiri za domačo in obrtno
rabo. Vse potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje
in sedlarje, galanterijsko, modno in toaletno
blago, po zmerni ceni na veliko in malo.

Za Božična in Novoletna darila

priporoča tvrdka

Ložar & Bizjak

najmodernejše reglane, zimske

suknje, vsakovrstne obleke za gospode

in dečke. — Obleke po meri po najnovejšem kroju.

„Pri nizki ceni“

Pri nizki ceni“

IGNAC ŽARGI

Ljubljana, Sv. Petra cesta 3.

Priporoča veliko zalogo raznega perila posebno zimskih potrebščin, jopic, hlač, rokavic, nogavic, otročjih volnenih oblek, kapic itd. po znižanih cenah, posebno priporočljivo za božična in novoletna darila.

Svinjske kože!

kupuje po najvišjih cenah
TOVARNA USNJA „INDUS“ D. D.

Ila to so na čisto izdelane svinjske kože brez lukenj in zarezkov po 35 K za kg,
Ila to so zrezane in slabo izdelane svinjske kože po 18 K za kg, od hrvaških in ogrskih prašičev po 12 K za kg.

Kože se sprejemajo v znanem skladišču

Karl Pollak, Ljubljana,

Dunajska cesta šte. 23.